

Asia: VN/9806/2021

Taiteen edistämiskeskusta koskeva arviointi

1. Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visioita ja strategista asemointia tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Varsinais-Suomen liitto yhtyy arviointiraportissa todettuihin mainintoihin siitä, että Taiken strategian yhteys hallinnonalan strategiaan on jäänyt etäiseksi ja että OKM:n tulosohjausprosessi kaipaa edelleen parempaa yhteyttä Taikeen. Samoin strategisen tahtotilan yhteistä määrittelyä. Taiken ja ministeriön välinen suhde ja prosessit näkyvät nykyisellään paikoin sekavina eivätkä mahdollista Taiken asiantuntijuuden parasta mahdollista hyödyntämistä. Huolestuttavaa on myös arviointiraportissa esiin noussut Taiken strategisten tavoitteiden epämääräisyys ja siitä seuraava johtamisen epäselvyys. Nämä heijastuvat myös Taiken vaikuttavuuteen taiteen kentällä ja alueilla. Uudistustyössä tuleekin kiinnittää huomiota erityisesti näihin näkökohtiin.

Nykyistä luontevampi vuorovaikutuksellisuus, dialogisuus, kumppanuus, kohtaamiset ja kehittämistoiminta yhdessä sidosryhmien kanssa olisi jatkossa toivottavaa Taiken toiminnassa. Nykyisellään Taiken vuorovaikutus perustuu liiaksi yksittäisten viraston henkilökunnan edustajien aktiivisuuteen, ei viraston yhteiseen linjaan aluetyöstä. Taikella on mahdollisuus ottaa maakuntien kulttuurikentässä entistä vahvempi ja näkyvämpi asiantuntijayhteistyökumppanin rooli, mutta toteutuakseen sen tulee olla Taiken strateginen valinta, joka käytännössä vaatii nykyistä laajempaa verkostotyöskentelyä ja proaktiivista otetta sekä riittävästi viraston työntekijäresursseja. Taiken asiantuntijoiden ja läänintaiteilijoiden osallistuminen alueen kehittämistyöhön on äärimmäisen tärkeää. Siksi tulee huolehtia, että läänintaiteilijat sijoittuvat jatkossakin työskentelemään alueilla, ei keskitetysti pääkaupunkiseudulla.

2. Taiteen edistämiskeskuksen ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Ehdotus siitä, että Taiken ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus, on monitahoinen. Arviointiraportista ei riittävästi selviä, mikä olisi hallituksen lopullinen rooli ja tehtävä. Mikäli hallitus muodostetaan, tulee huolehtia, että alueiden näkökulma huomioidaan sen kokoonpanossa. Samoin tulee selkeyttää ja linjata Taideneuvoston rooli suhteessa mahdolliseen hallitukseen. Jos hallitus perustetaan, tulee sillä olla todellista valtaa ja mahdollisuus kehittää strategista johtamista. Hallituksen rooli ei saa olla vain näennäinen ja hallintoa kasvattava.

3. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Taiteen edistämiskeskuksen välistä tulosohjausta tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

4. Taiteen edistämiskeskuksen itsenäistä asemaa tulee vahvistaa ministeriön tavoiteohjelmissa määritellyn delegointiperiaatteen mukaisesti

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen edistämiskeskus kykenisi toteuttamaan kaikkia sille määrättyjä tehtäviä entistä paremmin, mikäli sillä olisi vahvempi itsenäinen asema, joka on selkeästi määriteltävä suhteessa vastuuministeriöön ja hallinnonalaan.

5. Taiteen toimikuntalaitos tulee uudistaa perusteellisesti

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti

Perusteellisen uudistamisen sijaan uudistamista tulisi pohtia maltillisesti. Edellisistä toimikuntalaitosten uudistuksista on kulunut aikaa verrattain vähän. Perusteellisessa uudistamisessa vaarana on, että riittävä taiteenalojen asiantuntijuus ja vertaisarviointi kadotetaan ja tällöin katoaa yksi Taiken ydinvahvuuksista. On huolehdittava erityisesti siitä, että mikäli uudistusta tehdään, korkeatasoinen vertaisarviointi säilytetään tavalla tai toisella, eikä rahoituspäätösten teko siirry kokonaan virkamiehille. Asiantuntijapooli tai vertaisarviointipaneelit ovat periaatteessa kannatettava ajatus, jos niillä on mahdollista torjua nykyisin ilmenevää jääviyshaastetta. Toimikuntalaitoksen rooli ja tarkoitus, uudistettuna tai ei, tulisi määritellä entistä selkeämmin osaksi Taiken organisaatiota.

6. Taiteen edistämisen alueellista toimintaa tulee vahvistaa ja toiminnot tulee organisoida uudelleen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiken ja maakuntien väliseen suhteeseen tarvitaan panostusta. Varsinais-Suomen liitto kaipaa selkeyttä ja jatkuvuutta maakuntatason yhteistyöhön. Taiken näkymättömyys alueilla (maakunnissa) on todellinen haaste. Etenkin läänintaiteilijoiden työn tulisi näkyä alueella uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin. Taiken vaikuttavuus alueilla toteutuu vain, mikäli resursseja on riittävästi ja ne ovat todellisesti kohdennettu kullekin alueelle. Toimipisteverkoston tulee olla tasapuolisesti sijoitettu, toimipisteitä tulee olla riittävästi ja toimipisteisiin sijoitetun henkilöstön tulee tosiasiallisesti toimia heille vastuutetuilla maantieteellisillä alueilla. Toiminnan Helsinki-keskeisyyden sijaan tulee tarkastella koko maata ja huomioida eri alueiden erilaiset erityistarpeet toimintojen sijoittelussa. Tärkeintä on tarkastella toimipisteiden sijoittelua alueiden tarpeiden ja tasapuolisen maantieteellisen kattavuuden, saavutettavuuden ja aidon vaikuttavuuden kautta. Taiken näkyvyys ja toiminta maakunnissa tulee taata, samoin läänintaiteilijoiden mahdollisuudet tukea ja kehittää alueiden taide- ja kulttuuritoimintaa. Ajatus vahvemmassa Taiken ja maakunnan liittojen yhteistyöstä esim. maakuntaohjelmatyössä on kannatettava ja tukee taiteen ja kulttuurin asemaa aluekehittämisessä.

7. Taiteen rahoitusmalli tulee uudistaa. Uudistuksen tueksi tulisi laatia kokonaisvaltainen selvitys taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta.

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Nykyisellään taiteen rahoitus on haavoittuvaa, kestoaltaan lyhytaikaista ja huonosti ennakoitavaa. Rahoitusmallin uudistamisen muoto ja toteutus tulee pohtia selvityksen perusteella ja selvittää valtiontalouden asettamat reunaehdot (mm. rahapeliuottoja/veikkausvoittovaroja korvaava rahoitus) pitkällä tähtäimellä ennen päätösten tekoa. Muutokset tulee tehdä pitkäjänteisesti ja jatkuvuusnäkökulma huomioiden.

8. Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan kansainvälisyyttä tulee vahvistaa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kansainvälisyys on varmasti entistä suurempi osa myös Taiken tulevaisuutta, mutta sitäkin tärkeämpi Taiken tehtävä on tukea suomalaista taidetta, taiteilijoita, taiteen työskentelyedellytyksiä ja taiteilijoiden toimeentuloedellytyksiä kotimaassa. Taiteen kansainvälistymisen vahvistaminen Taiken kautta voisi tapahtua ensisijaisesti tiivistämällä ja laajentamalla yhteistyötä jo olemassa

olevien toimijoiden kuten Business Finlandin, taiteenalojen tiedotuskeskusten ja kulttuurikeskusten kanssa. Kulttuurivienti on tulevaisuutta, mutta vaatii myös resursseja, joita Taikella itsellään ei ainakaan tällä hetkellä ole riittävästi. Siksi sen kannattaa vahvistaa yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Taiteen edistämiskeskuksen uudistamisen vaihtoehdot

Raportissa on esitetty uudistamisen vaihtoehtoiksi kolme kehittämismallia (s. 149-152).

Mikä esitetyistä kehittämismalleista olisi mielestänne sopivin.

Alueellisesti verkostoitunut taiteen ekosysteemien tukija

Perustele valintasi

Olennaista ja kannatettavaa tässä mallissa on ketterä osallistuminen alueellisten taiteen ja kulttuurin ekosysteemien toimintaan, rahoituksen suuntaaminen alueellisten tarpeiden ja kysynnän mukaisesti sekä alueellisen päätösvallan lisääminen toiminnan strategisten painopisteiden määrittelyssä. Malli myös puoltaa entistä laajempaa alueellista yhteistyötä alueen kuntien, maakuntien ja taidetoimijoiden kanssa. Alueilla/maakunnissa tarvitaan näkyvää taiteen kentän asiantuntijaorganisaatiota, joka pystyy verkottamaan taiteen ja kulttuurin alueelliseen kehittämistyöhön yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä tuntee paikalliset taiteen tekijät, toiminnan erityispiirteet ja olosuhteet. Taikella on edellytykset toimia tällaisena organisaationa. Tulee kuitenkin huolehtia, että Taikella on riittävä alueellisten toimipisteiden verkosto, resurssit ja strategiset tavoitteet sekä toimipisteillä valtuudet ja mahdollisuus tosiasiallisesti osallistua alueelliseen kehittämistyöhön ja hankkeisiin. Mikäli Taiken toimipisteet supistetaan ehdotetun mukaisesti viiteen aluekeskukseen, tulisi kullakin aluekeskuksella olla selkeä, tarvittaessa ministeriöstä ohjattu velvoite yhteistyöhön niiden maakuntien kanssa, joita se palvelee.

Koivisto Katri
Varsinais-Suomen liitto